

Tasarruf Tedbirleri ile ilgili 2024/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı
Genelgesi Hakkında
Nevşehir Defterdarlığı © Mayıs 2024 Sunusu

Nevşehir Valiliği İl Defterdarlığı

Mayıs 2024

Tasarruf Tedbirleri

Tasarruf:

Tasarruf : Bir şeyi istediği gibi kullanma yetkisi, kullanım

Tutum, Para biriktirme, artırım

Bir kaynağı verimli Kullanmak.

Tasarruf parayı yada tüketimi dikkatli kullanarak, idareli harcama yöntemidir.

TANIMLAR:

Üst Yönetici: Bakanlıklarda ve diğer kamu idarelerinde en üst yönetici, il özel idarelerinde vali ve belediyelerde belediye başkanı üst yöneticidir. (5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun Madde 11)

Harcama Yetkilisi: Bütçeyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisidir.(Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 31. Maddesi)

Tasarruf Tedbirleri

Kamu Kaynağı: Borçlanma suretiyle elde edilen imkanlar dâhil kamuya ait gelirler, taşınır ve taşınmazlar, hesaplarda bulunan para, alacak ve haklar ile her türlü değerleri ifade eder.(5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi Kontrol Kanununun 3/g maddesi)

Kamu Gideri : Kanunlarına ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerine dayanılarak; yaptırılan iş, alınan mal ve hizmet bedelleri, sosyal güvenlik katkı payları, iç ve dış borç faizleri, borçlanma genel giderleri, borçlanma araçlarının iskontolu satışından doğan farklar, ekonomik mali ve sosyal transferler, verilen bağış ve yardımlar ile diğer giderleri.(5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun3/h maddesi)

Ölçek Ekonomisi : Bir ürünün yada hizmetin üretiminde üretim maliyetinin düşürülerek birim miktarının artırılması. Tüketim de ise ürünün yada hizmetin geliş maliyetinin çok alım yapılarak birim başı maliyet külfetinin aşağıya çekilmesidir.

I-KAPSAM VE İSTİSNALAR

Genelgenin Kapsamından En Temel İstisna Harcamalar:

Doğal Afetler

Salgın Hastalıklar

Orman Yangınlarında

Acil olarak yapılması gereken mücadele ve müdahale

İç ve Dış İstihbarat Hizmetlerinin gerektirdiği zorunlu harcamalar.

Kamuda Tasarruf Alanları

- 1-Taşıtlar
- 2-Binalar
- 3-Kamu İstihdamı
- 4-İdari Yapılanmada Etkinlik
- 5-Yurt Dışı Geçici Görevler
- 6-Enerji ve Atık Yönetimi
- 7-Haberleşme Giderleri
- 8-Diğer Cari Giderler

Tasarruf Genelgesinde İdarelerce Kullanılacak sistemler

- 1-Tasarruf Tedbirleri Bilgi Sistemi
:(Hazine ve Maliye Bakanlığı)
- 2-Kamu Filo Yönetim Sistemi(Hazine Ve Maliye Bakanlığı)
- 3-Kamu Personeli Bilgi Sistemi

Tasarruf kapsamındaki kamu idareleri

5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanuna ekli

- (I) Genel Bütçeli İdareler,(Yüksek Yargı Organları, Bakanlıklar Merkez Teşkilatı ve Taşra Teşkilatı vb.)
- (II)Özel Bütçeli İdareler ve Üniversiteler,(Devlet Üniversiteleri ve Özel Bütçeli Kurumlar)
- (III)Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar(RTÜK,SPK, Kamu İhale Kurumu vb.)
- (IV)Sosyal Güvenlik Kurumları(Sosyal Güvenlik Kurumu ve Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü)
- (V)Yukarıda sayılan idarelere bağlı ilgili ve ilişkili kuruluşlar
- (VI)İl Özel İdaresi, Belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları ile kurdukları müessese ve işletmeler.
- (VII)233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile sermayesinin yarısından fazlasına sahip oldukları her çeşit kuruluş, müessese, birlik, işletme ve şirketler(TCDD, MKE, Toprak Mahsulleri Ofisi. PTT)

Kendi bütçeleri veya tasarruflarındaki kaynaklardan yapacakları yurt içi ve yurt dışı harcamaları ile taşınır ve taşınmazlarının kullanılmasında uygulanacaktır.

Tasarruf Kapsamındaki Kamu İdareleri (İL Düzeyinde)

Valilikler ve Valiliğe Bağlı Birimler

İL Belediyeleri ve Merkez Belde Belediyeleri

Devlet Üniversiteleri

Alan Başkanlıkları

Kalkınma Ajansı Bölge Müdürlükleri

Bölge Ve İl Müdürlükleri

Sadece Şube Müdürlüğü Şeklinde Kurulan Müdürlükler

KİTLER

Tasarruf Kapsamındaki Kamu İdareleri (İlçe Düzeyinde)

Kaymakamlıklar ve Bağlı birimler

İlçe Belediyeleri ve İlçeye bağlı Belde Belediyeleri

Kaymakamlıklara Bağlı İlçe Müdürlükleri ve Şeflikleri

Kitler

II-Genel İlkeler

Kamu Hizmetleri ve yatırım projeleri, bütçe sınırları içinde kalınarak ayrılan kaynakların üzerinde harcama yapılması yol açmadan azami tasarruf anlayışı içinde yürütülecektir. İş programları da harcama/finansman programlarına göre gerçekleştirilecektir. Yılı ve takip eden yılların bütçelerinde ilave yük oluşturacak şekilde faaliyet genişlemesine ve iş artışına gidilmeyecektir.

Örneğin Köylere Hizmet Götürme Birliği İhale Yönetmeliğinin 54. Maddesi Sözleşmede belirtilen iş artışı ve azalışı başlığında düzenlenmiş olup;

(1) Mal ve hizmet alımlarıyla yapım işlerine ait sözleşmenin uygulanması sırasında sözleşmede öngörülmeyen iş artışı veya azalışı zorunlu hale gelirse, yüklenici, sözleşme bedelinin %30'u oranına kadar olan değişikliği, süre hariç, sözleşme ve şartnamesindeki hükümlere göre yapmakla yükümlüdür.

(2) İlçe köylere hizmet götürme birliklerinde; il valisinin izniyle, Merkez ilçe köylere hizmet götürme birliklerinde ise; İçişleri Bakanının izniyle sözleşme bedelinin %30'u aşan oranında iş artışı veya iş azalışı yapılabilir.

II-Genel İlkeler

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun Sözleşme Kapsamında yaptırılacak ilave işler, iş eksilişi ve işin tasfiyesi başlığıyla düzenlenmiş olup; anahtar teslimi yapım işlerinde %10'a kadar birim fiyat teklifi mal ,hizmet ve yapım alımlarında ise %20'e kadar yapılan artışların uygulanmaması gerektiği düşünülmektedir.

Kamu kurum ve kuruluşları yapacakları alımlarda ölçek ekonomisinden yararlanarak ihtiyaçların daha düşük maliyetlerle temini amacıyla ortak alım yoluyla tedariki yaygınlaştırılacaktır.

Bu konu 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun EK.7 maddesinde düzenlenmiş olup; ayrıca Kamu İhale Kanunu Genel Tebliği 97/A maddesinde de açıklama yapılmıştır. Bu düzenlemeler çerçevesinde ortak ölçek ekonomisinden faydalanarak kamuda tasarruf sağlanması, ihale sürecindeki maliyetleri azaltılması(Gazete İlanı vb),daha az ihale ilanı gerçekleştirilmesi suretiyle idarelere zaman tasarrufu sağlanması, yeterli nitelik ve sayıda personeli bulunmayan idarelerde yaşanan problemleri azaltmak ve ihale konusu işlerde uzmanlaşmak amaçlanmaktadır.

II-Genel İlkeler

İdarelerin Devlet Malzeme Ofisi (DMO) tarafından karşılanabilecek mal ve hizmet alımlarının DMO aracılığıyla temini esas olacaktır.

Talepler Kamu Kurum ve kuruluşlarının Devlet Malzeme Ofisinden yapacakları mal ve malzeme taleplerine ilişkin yönetmelik hükümlerine göre yapılmakla birlikte 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3/e maddesi gereğince istisnai alımı gerçekleştirebileceklerdir.

(2024/1 Kamu İhale Tebliği gereğince 2024 yılında her bir alım için 95.508.971,00TL.. (Doksan beş milyon beş yüz sekiz bin dokuz yüz yetmiş bir Türk Lirasına kadar olanlar DMO'dan bu tutarın üzerindeki miktarlar ise 4734 sayılı Kamu İhale Kanuna göre ihale usulü ile gerçekleştirilecektir.)

TAŞINMAZ EDİNİLMESİ, KİRALANMASI VE KULLANILMASI

Kamu Kurumları ve kuruluşları tarafından üç yıl süreyle yurt içinde ve yurt dışında hiçbir şekilde yeni hizmet binası satın alınmayacak, kiralanmayacak, yapılmayacak veya bu amaçla arsa veya arazi satın alınmayacak kamulaştırılmayacaktır. Ancak Tasarruf Genelgesinde Deprem riski nedeniyle yıkım kararı verilen taşınmazlar için tahsis edilebilecek Hazine Taşınmazı bulunmaması durumunda mülkiyetindeki taşınmazların değerlendirileceği hükmü hariçtir.

Tasarruf Genelgesi incelendiğinde 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi Kontrol Kanununun 47 maddesi gereğince Çevre Şehircilik İklim Değişikliği İl Müdürlüğü Milli Emlak Birimince genelgede belirtilen istisnai haller dışında tahsis işlemi yapamayacağı yine 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 64 maddesi d bendi ile 5393 Sayılı Belediye Kanununun 75/d maddesi gereğince tahsis işlemlerinin Genelge hükümlerine göre değerlendirilmesi gerekmektedir.(TOKİ tarafından yapılanlar hariç)

TAŞINMAZ EDİNİLMESİ, KİRALANMASI VE KULLANILMASI

Hizmet Binaları, kamu binaları standartları esas alınarak ihtiyaç analizleri ve tasarruf anlayışı çerçevesinde gözden geçirilecektir.

Savunma ve Güvenlik hizmetlerinde kullanılanlar hariç, mevcut lojman ve sosyal tesisler satılarak ekonomiye kazandırılacaktır.(7061 sayılı Kanunla değişik 4706 sayılı Kanunun ek fıkra 58. Maddesi ve 385 sayılı Milli Emlak Genel Tebliği Hükümlerine göre kapsamda olmayan idareler ise tabi oldukları mevzuata göre)

Lojman Kiraları ve sosyal tesis ücretleri rayiç bedeller dikkate alınarak yeniden belirlenecektir.(1 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 220/A hükmü gereğince Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü tarafından.)

RESMİ TAŞITLARIN EDİNİLMESİ VE KULLANILMASI

İlimizde 237 sayılı Taşıt Kanununun 1 ve 2 sayılı cetvelde belirtilip araç tahsis edilen kamu görevlileri,

1 -Vali (1 Sayılı Liste)

2-Cumhuriyet Başsavcısı(1 sayılı Liste)

3-Üniversite Rektörleri(2 Sayılı Liste)Resmi Hizmete Mahsus İbaresini Yer alacak.

4-Kaymakamlıklar(2 Sayılı Liste)Resmi Hizmete Mahsus İbaresini Yer alacak.

İkametgahları ile İşyerleri arasında gidiş geliş yapabilecek kamu görevlileri

1-Belediye Başkanı(Tasarruf Genelgesi gereğince)Resmi Hizmete Mahsus ibaresi yer alacak.

2-Kapadokya Alan Başkanlığı(3 No'lu Cumhurbaşkanı Kararnamesi 1 sayılı Liste atfen Tasarruf Genelgesi gereğince)Resmi Hizmete Mahsus ibaresi yer alacak.

3-Belediye Genel Sekreter ve Genel Müdürler(Tasarruf Genelgesi gereğince)Resmi Hizmete Mahsus ibaresi yer alacaktır.

Cumhurbaşkanlığı İznile İkametgâhlarıyla İşyerleri arasında Geliş gidiş yapabilecek kamu görevlisi

1-Milli Savunma Bakanlığı

2-Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı

3-Jandarma Genel Komutanlığı

4-Sahil Güvenlik Komutanlığı

5-Emniyet Genel Müdürlüğü personelleri ile

6-2802 Sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanuna tabi personelden gerekli görülenler.

RESMİ TAŞITLARIN EDİNİLMESİ VE KULLANILMASI

Yukarıda belirtilenlerden Taşıt Kanunu 1 sayılı Cetvelde yer alan Valilik Makamı ve Cumhuriyet Başsavcılığı Makamı hariç, diğer unvanlara ait araçların ön camına 35 puntodan küçük olmayacak şekilde Resmi Hizmete Mahsustur ibareli levha görünür şekilde konulacaktır.(2006/10193 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Hizmet Alım Suretiyle Taşıt edinilmesine İlişkin esas ve usullerin 6 maddesi gereğince ve 237 sayılı Taşıt Kanununun 14 maddesi)

Kamu Kurum ve kuruluşlarınca 3 yıl süreyle her ne şekilde olsun yeni taşıt edinilmeyecektir. Ancak savunma ve güvenlik hizmetleri için ihtiyaç duyulan taşıtlar ile Ambulans ce İtfaiye araçları acil ve zorunlu hallerde edinilebilecektir.

Kamu taşıtlarının yerli ve elektrikli taşıtlara dönüştürülmesi amacıyla kullanımdaki taşıtların tasfiye edilmesi kaydıyla kamu alım garantisi kapsamında ilgili mevzuata göre elektrikli taşıt satın alabilecektir.

RESMİ TAŞITLARIN EDİNİLMESİ VE KULLANILMASI

(örneğin TOGG ile Devlet Malzeme Ofisi tarafından gerçekleştirilen 17 Mart 2020 protokol kapsamında garanti alımları çerçevesinde 4734 sayılı Kanunun 3/e maddesi gereğince alım)

Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununun (T) cetvelinde Kamu kurum ve kuruluşları için edinebilecekleri taşıtlarda Sanayi Ve Teknoloji Bakanlığı tarafından her yıl yayımlanan yerli katkı oranı %40'ın üzerindeki taşıtlar edinebilecektir.

237 sayılı Taşıtlar Kanununun 1 ve 2 sayılı listesi ile koruma altına alınanlara taşıtlar tahsis dışında kimseye araç tahsis edilmeyecektir.

Memuriyet Mahalli dışındaki görevlere (Şehirler arası, merkezden taşraya ve taşradan merkeze vb.) zorunlu durumlar hariç resmi taşıtlarla gidilmeyecektir. (Memuriyet Mahalli tanımı 6245 sayılı Harcırah Kanununun 3g maddesi)

RESMİ TAŞITLARIN EDİNİLMESİ VE KULLANILMASI

Hizmet aracı olarak kullanılan taşıtlar, kurumların resmi hizmetlerine yerine getirilmesi amacıyla aynı kurumun birimleri arasında ayırım yapmaksızın ve gidilecek güzergahlar birleştirilerek kullanılacaktır. Bu taşıtlar, özel işlerde, tatil günlerinde ve personel servis aracı olarak kullanılmayacak, hiçbir makam, birim ve şahsın kullanımına tahsis edilmeyecektir.

Vakıf, dernek, sandık, banka, birlik, firma, şahıs ve benzeri kuruluş veya kişilere ait olup bu Kanun kapsamında bulunan kurumlar ile özel kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulmuş diğer kamu kurum, kurul, üst kurul ve kuruluşlarınca kullanılan taşıtlar içinde yukarıda belirtilen esaslar geçerlidir.(237 Sayılı Taşıtlar Kanunu 17 madde)

Kamu kurum ve kuruluşlarının şoför ihtiyacı Hizmet alım suretiyle şoför sağlamak yerine 2006/10194 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Taşıtları

RESMİ TAŞITLARIN EDİNİLMESİ VE KULLANILMASI

Sürebilecek Kamu Görevlilerinin Belirlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar dahilinde gerçekleştirilecektir.

Bu Genelge kapsamında edimine izin verilen taşıtlar, kullanım süreleri ve maliyet analizleri dikkate alınarak en ekonomik yöntemlerle temin edilebilecektir.

Hizmet aracı olarak kullanılacak taşıtlar:

- Baz veya standart donanımlı
- Yerli ve elektrikli
- Binek ve station wagon cinsi
- 1600 cc ve altındaki motor hacimli
- İşletme maliyetleri düşük ve ekonomik olan taşıtlar tercih edilecektir.

RESMİ TAŞITLARIN EDİNİLMESİ VE KULLANILMASI

(Binek ve station wagon taşıtlarda 10 yılı diğer taşıtlarda 15 yılı doldurmamış olmak kaydıyla model yılı yeni olmayan araçlara öncelik verilecektir.)

Taşıtların verimli kullanımı ile işletme maliyetlerinin asgari seviyede indirilmesine yönelik gerekli önlemler ilgili idarelerce alınacaktır. Taşıtların izlenimi plaka bazında yapılacaktır. Harcama Yetkilileri taşıtların çalışma süresi, güzergahı, ortalama yakıt tüketim değeri, bakım maliyetleri ve sürücü performansı düzenli olarak izlenecektir.

KAMU FİLO BİLGİ SİSTEMİ

Bilindiği üzere 17.05.2024 tarihli 32549 sayılı Resmi Gazete ile Tasarruf Tedbirleri konulu Cumhurbaşkanlığı Genelgesi (2024/7) yayımlanmıştır. Mezkûr Genelgede Resmi Taşıtların Edinilmesi ve Kullanılması Bölümünde;

Mevcut taşıtlar ihtiyaç analizleri ve tasarruf anlayışı çerçevesinde ivedilikle gözden geçirilecektir. Ekonomik ömrünü tamamlamış olanlar tasfiye edilecek, ihtiyaç fazlası taşıtlar ise tasfiye edilmek yada ihtiyacı olan kurumlara devredilmek üzere Hazine ve Maliye Bakanlığında bildirileceği düzenlenmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığımızca 2021/14 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi doğrultusunda tüm kamu kurumlarına 23.09.2021 tarihli ve 588007 sayılı yazı ile söz konusu hususların nasıl uygulanacağı duyurulmuştur.

Kamu Filo Sistemi Çerçevesinde

- Kamu Kurumlarca yapılan Taşıt İhtiyaç Analizi sonrasında ,ihtiyaç fazlası olan taşıtla diğer idarelere bedelsiz olarak devredilmek üzere ilgi yazı ekindeki form doldurularak resmi yazıyla Hazine ve Maliye Bakanlığına bildirilecektir.
- Bakanlığımıza bildirilen atıl taşıtlar www.kamufilo@hmb.gov.tr adresinden kamu idareleriyle paylaşılacaktır.
- Söz konusu taşıtlar başka bir idareye devredilinceye kadar taşıt sahibi idare tarafından muhafaza edilecektir.(Bedelsiz Devir İşlemleri Taşınır Mal Yönetmeliğinin 31.maddesine gereğince, mevzuatına göre yetkili organların onayını aldıktan sonra)

Kamu Filo Sistemi Çerçevesinde

- Ekonomik ömrünü tamamlamış taşıtlar ise Hazine ve Maliye Bakanlığımıza bildirilmeyecektir.237 sayılı Taşıt Kanununun 13. Maddesi uyarınca Karayolları veya Devlet Su İşleri veya İl Özel İdaresinden bir makine mühendisi ilgili kurum sorumlu personeli ve trafik personelinin katılımıyla oluşturulacak komisyon tarafından verilen raporla.(Taşınır Mal Yönetmeliğine tabi idareler için Mezkur Yönetmeliğin 28. Maddesindeki hususlar dikkate alınarak)
- Atıl Taşıtlardan talep etmek isteyen ilgili kamu idareleri ise taleplerini resmi yazıyla Hazine ve Maliye Bakanlığımıza ileteceklerdir. Talepler idarelerin ihtiyaçları dikkate alınarak değerlendirilecektir.

HABERLEŞME GİDERLERİ

Kamu Kurum ve kuruluşlarının Harcama Yetkilileri, haberleşme giderlerini hizmet gerekleri ve teknolojik imkanlar çerçevesinde gözden geçirerek kaynakların verimli kullanılması hususunda sayı, tutar veya kullanım kısıtlamaları dahil gerekli her türlü tedbirleri alacaktır.

(Özel-Resmi Görüşme ayrımı Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliği Madde 43 ile Mahalli İdareler Harcama Belgelerinin 33 maddesi varsa toplu SMS satın alınımların gözden geçirilmesi)

Haberleşme Giderleri Ayrıntılı Bütçe(Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı Analitik Bütçe Sınıflandırmasına İlişkin Rehber)

3.5.2 Haberleşme Giderleri

3.5.2.1 Posta ve Telgraf Giderleri

3.5.2.2 Telefon Abonelik ve Kullanım Ücretleri

3.5.2.3 Bilgiye Abonelik ve İnternet Erişimi Giderleri

HABERLEŞME GİDERLERİ

3.5.2.4 Haberleşme Cihazları Ruhsat ve Kullanım Giderleri

3.5.2.5 Uydu Haberleşme Giderleri

3.5.2.6 Hat Kira Giderleri

3.5.2.90 Diğer Haberleşme Giderleri

Harcama kalemlerinden oluŐmaktadır.

Kurum Hizmetlerinin gerektirdiği zorunlu haller ile g¼venlik ,istihbarat, askeri ve uluslararası iliŐkiler maksatlı milletlerarası g¼r¼Őmelere ağılacak telefonlar;

Bakanlıklarda, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarda Bakan

İl ¼zel İdarelerinde Vali

Belediyelerde Belediye Başkanı

Diğer İdarelerde ¼st Y¼netici tarafından belirlenecektir.

HABERLEŞME GİDERLERİ

Cep Telefonları sadece,

- Cumhurbaşkanı Yardımcısı
- Bakanlar
- Yüksek Yargı Organları Başkanları
- Valiler
- Belediye Başkanları
- 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin (I) Sayılı Cetvelde yer alanlar.
- Belediyelerde Genel Sekreterler ve Genel Müdürler
- Bakanlıklar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarda Bakan, Belediyelerde Belediye Başkanı, diğer idarelerde üst yöneticiler tarafından belirlenen makamlar içinde tahsis edilebilecektir.

HABERLEŞME GİDERLERİ

Son bend gereğince Bakanlar, Belediye Başkanları ve üst yöneticiler tarafından ; cep telefonu tahsis edilen makamlar için aylık cep telefonu görüşme limitleri ,1800 gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucu bulunacak tutarı geçmeyecektir.(1800x0.760871=1369,56 TL) Son bende sayılan Makamlarca cep telefonu tahsis edilen makamların listesi Bakanlar tarafından belirlenen makamlar Cumhurbaşkanlığına, Belediye Başkanları tarafından belirlenenler ise Çevre Şehircilik İklim ve Değişikliği Bakanlığına Bildirilecektir.

Son bend hariç üste sayılan makamlara herhangi bir tutar sınırlaması bulunmamaktadır.

Kamu Kurum ve Kuruluşları, tebligatlarını ilgili mevzuatında belirtilen istisna tutulan durumlar hariç elektronik tebligat sistemlerini kullanarak yapacaklardır.

HABERLEŞME GİDERLERİ

Kamu Kurum ve Kuruluşları, tebligatlarını ilgili mevzuatında belirtilen istisna tutulan durumlar hariç elektronik tebligat sistemlerini kullanarak yapacaklardır.

(Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik)

Tebliğin elektronik tebligat sistemi ile yapılamaması durumunda ; Tebligatla alakalı özel bir hüküm yoksa 2024 yılı tebligat giderlerinin bir tanesinin en düşük 100 gr olanın PTT tarafından 2024 yılı için bir tebligatın 120 TL olduğunu düşünürsek görev sınırları içerisinde 7201 sayılı Tebligat Kanununun 2. Maddesi gereği memur eliyle başka yerlerde bulunan tebligatlar için ise ilgili teşkilatın birimleri aracılığıyla yapılmasının ekonomik olarak avantajlı olacağı düşünülmektedir. Tüm yazışmaların elektronik bilgi sistemi üzerinden yapılması ivedilikle sağlanacaktır.

HABERLEŞME GİDERLERİ

Elektronik Bilgi Sistemi üzerinden yapılan resmi yazıŐmalar ayrıca posta ile gönderilmeyecektir.

Kamu kurum ve kuruluşlarının hizmet içi eğitim, konferans, seminer, çalıştay, sempozyum, toplantı ,organizasyon ve benzeri her türlü faaliyetlerinin uzaktan erişim yöntemleriyle yapılması esastır.

Söz konusu faaliyetlerin yüz yüze yapılmasının zorunluluk arz ettiği durumlarda kamu tesisleri kullanılacak, bu faaliyetler mümkün olduğunca kamu personeli tarafından yürütülecek, görev süresi ve görevli sayısı asgari seviyede tutulacaktır.

BASIN VE YAYIN GİDERLERİ

Bu Genelge kapsamındaki İdareler ve faaliyetlerini tanıtmaya yönelik rapor, kitap dergi, bülten ve benzeri yayınlar hiçbir şekilde basılmayacak, bu dokümanların hazırlanması ve paylaşımı elektronik ortamda yapılacaktır. Bastırılması zorunlu diğer dokümanlar ise ihtiyaç sayısı kadar ve ekonomik malzeme kullanılarak bastırabilecektir.

Kamu Kurum Ve kuruluşlarca hiçbir şekilde günlük gazete alımı yapılmayacak, görev alanı ile ilgili olmayan yayınlara abone olunmayacaktır.(Mevcut alım varsa alım yapılmaktan kasıt ödeme yapılmayacağı anlamına geldiği düşünüldüğünden aboneliğin yada alımın iptal edilmesi genelgenin maksadına uygun düşeceği değerlendirilmektedir.)

KIRTASIYE VE DEMİRBAŞ ALIMLARI

Kamu kurum ve kuruluşlarında kağıt kullanımı en aza indirilecek, rapor, bilgi notu ve benzeri dokümanların hazırlanması ve dağıtımı elektronik ortamda yapılacaktır.

Kamu kurum ve kuruluşlarınca zorunlu haller hariç olmak üzere 3 yıl süreyle büro malzemesi, makine ve teçhizat, tefrişat, bilgisayar ve donanım ile benzeri demirbaş alımı yapılmayacaktır. Bu varlıklar ekonomik ömrünü tamamlamadan hiçbir şekilde elden çıkarılmayacaktır.

Bilgi işlem sistemini yenilenmesi ve genişletilmesi durumunda hizmet ihtiyacının gerektirdiği özellikler ve kapasite dikkate alınacaktır. Fiziki olarak birbirine yakın makam ve birimlerdeki fotokopi, faks ve benzeri büro malzemeleri ortaklaşa kullanımı sağlanacaktır.

Temsil ve ağırlama ödenekleri zorunlu haller dışında kullanılmayacaktır.

KIRTASIYE VE DEMİRBAŞ ALIMLARI

Uluslararası toplantılar ile milli bayramlar hariç, kutlama, konferans vb. organizasyonlar düzenlenmeyecek ve hediye verilmeyecek ve diğer ödemeler altında ödeme yapılmayacaktır.

Mevzuattan kaynaklanan zorunluluklar ile kurum faaliyetleri ile doğrudan ilgili olan tanıtım giderleri hariç basın yayın organlarına ilan-reklam verilmeyecektir.

(zorunlu durumlar İhale ilanı ,7201 sayılı Tebligat Kanununun 28.ve 29. Maddeleri ilan tebligat halleri gibi)

PERSONEL GİDERLERİ

- Mevcut personelin etkin ve verimli çalışmasını sağlamak üzere gerekli tedbirler alınacak
- Personeller hizmet standartlarına uygun ve dengeli bir şekilde görevlendirilerek, atıl personel oluşmasına izin verilmeyecektir. (Kamu kurumlarının personelin görev ve iş bölümü hususlarının Kanundan doğan mecburi yükümlülüklerinin yerine getirilmesi hariç), aşağıda belirtilen durumlar

Kanundan doğan zorunlu Personel atama işlemleri

- 1-Daha önce 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu 125.E bendindeki fiiller nedeniyle Hakkında Devlet Memurluğundan Çıkarma Cezası ile Tecziye edilmiş olup, bu konuda yargı kararı ile görevine iade edilenlerin yeniden atanması, 657 sayılı Kanuna kapsamında olmayanların kendi tabi oldukları personel mevzuatı(2547 Yüksek Öğretim Kanunu,926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetler Personel Kanunu vb. (İdari Yargılama Usul Kanunu 28 . maddeye göre 30 gün içinde yapılması zorunludur)
- 2-3733 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu Kapsamında yapılan atamalar.
- 3-İlgili Mevzuatı gereğince yapılan Yer değiştirmeye tabi personelin rotasyon atamaları
- 4-2828 Sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu uyarınca yapılacak atamalar

Kanundan doğan zorunlu Personel atama işlemleri

- 5-Müfettiş,Uzman vb. kariyer mesleklerin yeterlilik sınavlarında başarılı olamayanların ,düz memurluğa atanması ile ilgili atamalar.
- 6-Kanunlar gereğince boşalan kurul başkan ve üyeliklerine yapılacak atamalar.

- 7-Engelli Personel Atamaları

- 8-Görevde yükselme sonucu terfien yapılan atamalar.

Bir önceki mali yılda emeklilik, istifa ve ölüm gibi nedenlerle meydana gelen azalma kadar kadro ihdas talebinde bulunabilecektir.

- Mahalli idareler bakımında uygulama ise Belediyeler için norm kadro ilke ve standartları ile yıllık toplam personel giderleri hakkında oranlar esas alınacaktır.

Kanundan doğan zorunlu Personel atama işlemleri

- (5393 sayılı Belediyeler Kanununun 49. Maddesi Norm Kadro ve Personel İstihdamında Belediyenin toplam personel gideri: Gerçekleşen en son yıl bütçe gelirinin toplamı X Yeniden Değerleme oranı çıkan sonucun Büyükşehir Belediyeleri ve Nüfusu 10.000 'den büyük belediyeler için %30 nüfusu 10.000'den aşağı belediyeler için %40 ile İl Özel İdareleri %40 çarpılması sonucu bulunan miktarı aşamaz.28.04.2018 tarih ve 30405 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan usul ve esaslar. Yeniden Değerleme Oranı bu yıl için %58,46
- 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 68. Maddesinin (B) bendi gereğince yapılacak atamalar sadece yönetici kadroları (Şef) dahil ile sınırlı tutulacaktır.(Zaten Genelge belirtilen kısıtlama olmasa söz konusu 68/b'ye göre atanma durumu Eğitim Hizmetleri Sınıfı, Sağlık Hizmetleri Sınıfı ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri Sınıfında 68/ B kanunen zaten uygulanmamaktadır.)

Kanundan doğan zorunlu Personel atama işlemleri

- 4857 sayılı İş Kanuna göre işçilerin hak kazandıkları yıllık ücretli izinleri mutlaka ,geçmişten kaynaklanan ücretli yıllık izinleri varsa da işleri aksatmadan 3 sene içinde kullandırılması sağlanacaktır.
- Kamu Personeli zorunlu haller dışında Fazla çalışma ücreti ve nöbet ücreti alacak şekilde çalıştırılmayacaktır.4857 sayılı İş Kanuna göre Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan işçilerin, Fazla Çalışma veya Nöbet ücretleri yerine serbestleşme ve denkleştirme işlemleri 4857 Sayılı Kanun 63.maddesi ile 657 Sayılı Devlet Memurları Kanuna tabi personel için mezkur yasanın 178/B maddesi gereğince izin şeklinde değerlendirilmelidir.

ENERJİ VE SU ALIMLARI

Kamu kurum ve kuruluşları ,enerji maliyetlerini azaltmak amacıyla, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından hazırlanan Kamu Binalarında Tasarruf Hedefi Uygulama Rehberinde yer alan tasarruf önlemlerine uyacaklardır.(Rehber 2024-2030 yıllarında uygulanacak olup enerji tasarruf oranı %30'dur)

Kamu Binalarında serbest tüketici kriterlerini sağlayan binalarda ihale usulleri uygulanarak enerji giderlerinin azaltılması.(Elektrik Piyasası Tüketici Hizmetleri Yönetmeliği 6. Madde kapsamında olanlar ile Doğal Gaz için Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun(EPDK)4168 sayılı kurul kararı.)

Genel Aydınlatmalarda LED dönüşümü sağlanmalıdır.

Kamu Binalarında Enerji Verimliliğini artıracak uygulamalar geliştirilmelidir.

(Kamu Binalarının Enerji Verimli Yenilenmesine Yönelik Rehber)

Kamu alımlarında enerji verimliliği yüksek projeler ve ürünler tercih edilmelidir.

Su israfını önlemek amacıyla gerekli tedbirler alınmalıdır

PERSONEL SERVİSİ HİZMETİNE İLİŞKİN GİDERLER

Savunma ve güvenlik hizmetleri hariç; kamu kurum ve kuruluşlarca toplu taşıma olan yerlerde personel servisi hizmeti sonlandırılacak, hizmet alım suretiyle sağlanan personel servis hizmeti ise sözleşme bitimine kadar devam edebilecektir.

Kamu kurum ve kuruluşları toplu taşıma olmayan yerlerde servis hizmetlerini, personel servislerini en etkin ve ekonomik yöntemlerle gerçekleştireceklerdir.

Toplu Taşıma Olmayan Yerde Personel Servisinin Hizmet Yoluyla İhale edilmesi durumunda:

- Yakın Yerleşkedeki kamu kurum ve kuruluşları Personel Servis Hizmetlerini birlikte ihale etmeleri esastır.
- Servisten yararlanan personelin sayısı, araç kapasitesinin **%70** altında olması durumunda ilgili hatta servis sunumu yapılmayacaktır.
- Hizmete Konu iş ihale edilirken ,2004/6801 sayılı Personel Servis Hizmet yönetmeliğine uygun olarak model yılı yeni olmayan araçlara öncelik verilerek ihale edilecektir.

DİĞER HUSUSLAR

- Kamu kurum ve kuruluşları ek mali yüklerle karşılaşmaması için fatura karşılığı ödemelerini ve diğer yükümlüklerini zamanında yerine getireceklerdir.(Faiz, gecikme zammı, para cezası, indirimden yararlanamama gibi mali külfetler)
- Mevzuattan kaynaklanan zorunluluklar dışında mesleki kuruluş veya derneklere üye olunmayacaktır.
- Kamu idareleri araştırma, geliştirme, eğitim vb. ihtiyaçlarını öncelikle kendi personeli veya ilgili diğer kurumlardan bilgi ve tecrübe sahibi personellerden faydalanılması, Zorunlu olmadıkça danışmanlık hizmeti satın almayacaktır.
- Kamu kurum ve kuruluşları bu Genelge yer alan tasarruf tedbirlerine ilişkin veri ve raporları Hazine ve Maliye Bakanlığınca geliştirilen Tasarruf Tedbirleri Bilgi Sistemine Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenecek usul ve esaslara göre giriş yapmakla yükümlüdür.
- Tasarruf Tedbirlerinin uygulanması Hazine ve Maliye Bakanlığınca izlenecek, denetlenecek, Cumhurbaşkanlığına ve İlgili İdarelere raporlanacaktır.
- Bu Genelge hükümlerine aykırı iş ve işlemlerin tespit edilmesi halinde , Cumhurbaşkanlığı ve ilgili idarelerce gerekli yaptırımlar uygulanacaktır.

DİĞER HUSUSLAR

Bu Genelgenin uygulanması ile ilgili olarak tüm kamu kurum ve kuruluşları tarafından gerekli tedbirler alınacak, her kademedeki yönetici tasarruf ilkelerinin uygulanmasından sorumlu olacaktır.

Genelge hükümleri;

- Bakanlıklarda Bakan veya bu konuda görevlendirilen bakan yardımcısı
- Kurumlarda Üst Yöneticiler(5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi Kontrol Kanunu 11.madde)
- İl Özel İdarelerinde ve İllerde Valiler
- Belediyeler ise Belediye Başkanı tarafından hassasiyetle izlenecek ve denetlenecek, aksine hareket edenler hakkında ilgili mevzuatına göre işlem yapılacaktır. Genelgenin uygulanmasından öncelikle sorumlu olacaktır.

Bakanlıklarda Bakan tarafından Genelgenin uygulanmasından sorumlu bir Bakan Yardımcısı görevlendirilecek ve belirlenen Bakan Yardımcısının ismi;

- Cumhurbaşkanlığı
- Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı
- Hazine ve Maliye Bakanlığına bildirilecektir.

TASARRUF PAKETİNDE SÜRELİ VE SÜRESİZ İŞLEMLER

Kamu Kurumlarınca en az 3 yıl süreyle yeni taşıt edinilmeyecektir.

-Deprem Riski nedeniyle yıkım kararı alınanlar hariç Kamu kurum ve kuruluşları 3 yıl süreyle yurt içi ve dışında bina satın alma, kiralanma ve yaptırma işlemlerini yapamayacaklardır.

-Kamu Kurum ve Kuruluşları tarafından 3 yıl süreyle büro malzemesi, makine ve teçhizat, tefrişat, bilgisayar ve donanımı ile benzeri demirbaş alımı yapılmayacaktır.

-4857 Sayılı İş Kanunu Kapsamında çalışan işçilerin yıl içerisinde kazandıkları yıllık ücretli izin süreleri ilgili yıl içerisinde kullanılacak, ayrıca ilgilerin daha önceki yıllardan hak kazanıp kullanmadıkları yıllık ücretli izin süreleri, yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami 3 yıl içerisinde kullanılacaktır.T

TASARRUF PAKETİNDE SÜRELİ VE SÜRESİZ İŞLEMLER

-Zorunlu Hallerde yapılacak yurt dışı görevlendirmeleri söz konusu görevlendirme onayları ile görevlendirme sonucuna ilişkin raporlar, görevlendirmenin bitimi tarihinden itibaren 15 gün içerisinde Kamu Personeli Bilgi Sisteminde yer alan modül aracılığıyla bildirilecektir.

-Genelgenin yayımlanmasından önce yürürlükte bulunan mevzuat çerçevesinde bu Genelge kapsamına giren hususlarla ilgili münferit olarak izin alınmış iş ve işlemler için 3 ay içerisinde yeniden izin alınacaktır

Genelge Kapsamında izin Alınacak durumlar.

- 1-Genelgenin yayımından önce yürürlükte bulunan mevzuata göre, bu genelge kapsamına giren hususlarla alakalı alınmış izinler için yeniden izin alınacaktır.
- 2-Kamu Kurum ve kuruluşlarınca hizmet alım suretiyle kullanılan mevcut taşıtlar sözleşme süresi sonunda izin alınmadan yeniden kiralanmayacaktır.
- 3-Vakıf, Dernek, Sandık, birlik vb. taşıtlar kamu kuruluşlarınca izin alınmadan kullanılmayacaktır.
- 4-Genelgede Savunama ve güvenlik ile 2802 sayılı Kanuna tabi personelden gerekli görülenlerin ikametgâhı ile iş yeri arasında gidip gelmeleri verilen izin.

Genelge Kapsamından İzin Talep edilecek Makamlar.

Bakanlıkların merkez, taşra ve yurtdışı teşkilatları,bağlı,ilgili ve ilişkili kuruluşları Bakan veya genelgenin sorumlusu bakan yardımcısı tarafından hassasiyetle değerlendirildikten sonra Cumhurbaşkanlığına gönderilecektir. İl Özel İdareleri ve Belediyeler bakımından izin, İl Özel İdareleri için İçişleri Bakanı, Belediyeler için Çevre Şehircilik İklim ve Değişikliği Bakanı veya genelgenin uygulanmasından sorumlu bakan yardımcılarında izin alacaklardır.

Bu genelgenin yayımlandığı tarih itibariyle kamu kurum ve kuruluşları tarafından sözleşmesi imzalanmamış tüm mal ve hizmet alımları ile yapım işleri ihaleleri gözden geçirilerek ve bu genelgenin hükümlerine uygun olmayan ihaleler iptal edilecektir.

Gelir Getirecek İşlemler.

- Mevcut Lojman ve Sosyal Tesisler Satılarak Ekonomiye Kazandırılacak(Savunma ve Güvenlik Hizmetlerinde kullanılanlar hariç)
- Lojman Kiraları ve sosyal tesis ücretleri rayiç bedel dikkate alınarak yeniden belirlenecek.
- Ekonomik Ömrünü tamamlamış taşıtların tasfiyesi ve satışı.
- Ekonomik Değeri olan Atıklar, bedeli karşılığında ilgili mevzuatına göre değerlendirilecektir.(Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının görevleri arasındadır.ALO 181)

Disiplin Hukukunda Tasarruf Tedbirleri Hükümü

- 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 125 .maddesinin A –c bendinde Kurumlarca belirlenen Tasarruf Tedbirlerine uymayanların Uyarma cezası ile tecziye edileceği hüküm altına alınmıştır.
- 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 125. Maddesinin B-f bendinde Devlete ait resmi araç,gereç ve benzeri eşyayı özel işlerinde kullananların KINAMA cezası ile tecziye edileceği hüküm altına alınmıştır.
- 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 125. Maddesinin C-c bendinde Devlete ait resmi araç,gereç ve benzeri eşyayı özel menfaat sağlamak için kullananların Aylıktan Kesme Cezası ile tecziye edileceği hüküm altına alınmıştır.
- 657 sayılı Devlet Memurlarını Kanununun 125. Maddesinin D/c bendi Görevi ile ilgili her ne olursa olsun çıkar sağlamak fiilinin Kademe İlerlemesinin Durdurulması Cezası ile tecziye edileceği hüküm altına alınmıştır
- 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 132. Maddesinin Uygulama başlıklı hükmünde 657 Sayılı Kanun hükümlerine göre Aylıktan Kesme Cezası ile tecziye edilenler 5 yıl ,Kademe İlerlemesinin Durdurulması Cezası alanlar 10 yıl süreyle ,Daire Başkanı kadrolarına daire başkanı dengi ve üstü kadrolara, Bölge ve İl teşkilatlarının en üst yönetici kadrolarına, düzenleyici ve denetleyici kurumların başkan ve üyeliklerine, Vali ve Büyükelçilik kadrolarına atanamazlar.

Disiplin Hukukunda Tasarruf Tedbirleri Hükümü

- Diğer taraftan, aylıktan kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezası mezkur Kanununun 125 inci maddesinde düzenlenen ağır idari yaptırımlardandır.
- Ayrıca, üst kademe kamu yöneticilerinin atanma şartları 3 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde, diğer yöneticileri atanma şartları ise 657 sayılı Kanunun ve ilgili diğer mevzuatların çeşitli hükümlerinde belirtilmiştir.
- Bu sebeple, her ne kadar yöneticilerin atanma şartlarıyla ilgili hükümlerde aylıktan kesme cezası ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezası alanlar hakkında hüküm yer almasa da 657 sayılı Kanununun 132 nci maddesinde yer verilen hükme istinaden yetkide ve usulde paralellik ilkesi gereğince, yukarıda sayılan ünvanlarda görev yapmakta iken aylıktan kesme veya kademe ilerlemesinin durdurulması cezası alanlar, anılan görevlere atanma niteliklerinden birini kaybetmiş sayılacağından, bunların görevlerinin sona erdirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Disiplin Hukukunda Tasarruf Tedbirleri Hükümü

- 237 Sayılı Taşıt Kanununun 16 maddesinde Bu kanun şümulüne giren taşıtları her ne suretle olursa olsun tahsis olunduğu işin gayrisinde veya şahsî hususlarda kullananlar veya kullanılmasına müsaade edenler veya kanunda yazılı olduğu şekilde kullanılmış gibi gösterenler veya kanunen bir makama veya işe tahsis olunmadığı hâlde hakikati tağyir ile bu taşıtlardan istifade eden ve ettirenler, bunların gidiş gelişine müsaade edenler veya kanuna aykırı olarak numara ve plaka verenlerle kullananlar veya kullanılmaya elverişli olduğu hâlde ekonomik ömrünü doldurduğu bahanesiyle yenileyen veya yenilettenler veya bu hususlar için masraf tahakkuk evrakını hazırlayan veya tasdik veya bunlara ait ita emirlerini vize edenler hakkında bir seneye kadar hapis cezasına hükmolunur. Bu yüzden hasıl olan masraf ve zararlar genel hükümlere göre tazmin ettirilir.

İL DÜZEYİNDE ALINABİLECEK TEDBİRLER.

- 1-Kamu Kurumuna ait binaların Enerji alımlarının mutlaka ihale edilerek daha düşük bedelle alınması imkanı sağlanmalıdır.
- 2-Kamu Kurum ve kuruluşların hizmet Binalarında kaynakların israfa yönelik denetimler artırılmalıdır.
- 3-Harcama Yetkiliğinin devredildiği durumlarda devreden idari sorumluluğu ortadan kalkmadığından devir verilene de devredilenler de Tasarruf Genelgesin de yer alan hususlarda bilgilendirilmelidir.
- 4-Kurumlar arası iletişim daha da artırılarak gereksiz yazışmaların ve koordinasyonsuzluğun önüne geçilerek zamandan da tasarruf edilmelidir.
- 5-Kamu Kurumları birbiri arasındaki taşınırları ihtiyacı olan idarelere bedelsiz devri hususunda taşınır mal yönetmeliği hükümleri doğrultusunda kamu idareleri bilgilendirilmelidir.

İL DÜZEYİNDE ALINABİLECEK TEDBİRLER

6-İlimiz Kamu İdareleri bu Genelge kapsamında alınması gereken izin kapsamındaki genelge konularında ki hususlar da önceden Valilik Makamına arz edilecektir.

7-Mezkur genelgede belirtilen hususlar doğrultusunda kamu idareleri birbirlerinin görev için taşıt taleplerini karşılayacaklardır.

8-Genelgedeki hususlarla alakalı ,Kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılan eğitim talepleri Nevşehir Defterdarlığı tarafından yerine getirilecektir.

9-İş bu Tasarruf Genelgesinin uygulanmasından Genelgede belirtilen genel yetkililer dışında ,her kademedeki yöneticilerde sorumlu olduğundan her kademedeki yöneticilerin astlarını ,genelgede belirtilen hususlarda takip etmek ve denetlemekle ve sıralı amirlerine görev alanlarıyla alakalı genelgede düzenlenen hususlarla alakalı bilgilendirmekle sorumludur.

Nevşehir Defterdarı
Mutlu ŞAHİN

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı
Nevşehir Defterdarlığı © 2024